

Anbefalinger til danske lystbådehavne

I samarbejde med:

TrygFonden

 SØSPORTENS
SIKKERHEDSRÅD

 DANSK
SEJLUNION

 Danske Tursejlere

**SIKKER
HAVN**

Til alle lystbådehavne

Dette hæfte indeholder anbefalinger til at forebygge, at drukneulykker opstår og anbefalinger til opsætning og mærkning af sikkerheds- og redningsudstyr. Forebyggelse og ordentligt redningsudstyr er havnenes vigtigste værktøjer, når drukneulykker og andre alvorlige ulykker skal undgås.

Krav og anbefalinger er udarbejdet af FLID i samarbejde med søsportens og sejlerne organisationer samt TrygFonden. Krav og anbefalingerne er baseret på mange års erfaring med livredning og kendskab til det rette redningsudstyr. Der findes i dag ikke lovkrav for hvilket sikkerheds- og redningsudstyr, der skal være i lystbådehavne.

Det rigtige redningsudstyr kan sikre den meget vigtige første indsats ved ulykker på havne. Men lige så vigtig er brugernes kendskab til, hvordan redningsudstyret anvendes, og at redningsudstyrets tilstand og funktion tjekkes jævnligt.

Indhold

- 2 Til alle lystbådehavne
- 3 Sikker Havn certificering
- 3 Få risikovurderet havnen
- 4 Anbefalinger til en Sikker Havn
- 6 Her kan du anskaffe redningsudstyr
- 7 Udstyret gør det ikke alene

Drukne og nærvæd-ulykker

Antallet af drukneulykker i lystbådehavne er heldigvis meget lavt. Direkte bådrelateret har det været 1-2 personer om året gennem de seneste 10 år, fremgår det af druknestatistikken fra Søsportens Sikkerhedsråd. I TrygFondens Druknestatistik tælles alle drukneulykker i havne, der ikke direkte kan relateres til selvmord, op hvert år. Her er antallet af druknede i lystbådehavne 6-7 om året i gennemsnit over en 20-års periode. Tælles også erhvervshavne og bykanaler med, drukner 14 personer årligt i samme 20-års periode.

Størstedelen af de druknede var mænd over 45 år (90%), og i mere end halvdelen af tilfældene var alkohol involveret. Mange af

de druknede bar ikke redningsvest. Dødsfaldene er jævnt fordelt over året. Selv om drukneulykkerne er blevet færre de senere år, er det stadig vigtigt at gøre, hvad der kan gøres.

Men ét er drukneulykker, noget andet er de mange sejlere og gæster, der årligt er uheldige at falde i havnebassinet fra både og broer. Hvis der er faste redningsstiger, bjærges de sig selv op, mens andre får hjælp fra andre på havnen. Det er naturligvis endnu værre, når man er alene på havnen. Her kan kun tydeligt afmærket redningsudstyr hjælpe. Rigtig mange af disse ulykker har karakter af nærvæd-ulykker.

Sikker Havn certificering

Formålet med certificering er at højne sikkerheden i den enkelte lystbådehavn. Hver certificeret havn får et certifikat, et Sikker Havn-logo til hjemmeside og anden kommunikation, samt et Sikker Havn-flag. Desuden vises alle certificerede havne på havneguide.dk og flidhavne.dk/sikker-havn for at synliggøre og markedsføre den styrkede sikkerhed for omverdenen.

Alle havne har mulighed for at blive Sikker Havn-certificeret. Certificeringen er en frivillig ordning, hvor lystbådehavne dokumenterer, at de gennem information til brugere og gæster i havnen fremmer hjælp til selvhjælp, at havnen har det nødvendige redningsudstyr og at udstyret efterses jævnligt.

Krav til certificering

For at opnå Sikker Havn-certificering skal havnen gøre følgende:

- Opfylde anbefalingerne beskrevet i dette hæfte. Visse krav er obligatoriske (O), og andre er ideelle (I). For at opnå en certificering skal alle obligatoriske anbefalinger som minimum følges.
- Udarbejde en plan for, hvordan udstyret jævnligt efterses og kontrolleres – se vejledning på flidhavne.dk/sikker-havn
- Udarbejde en plan for, hvordan havnens brugere informeres om brugen af redningsudstyret – se vejledning på flidhavne.dk/sikker-havn

- Ansøge om certificering på flidhavne.dk/sikker-havn
Her skal havnen angive, hvilke anbefalinger der følges. Der skal også uploades billeder af det opsatte redningsudstyr og hvordan det er mærket. Desuden skal Kontrolplan og Informationsplan uploades.

FLID er sekretariat for ordningen og vil herefter vurdere ansøgningen og det indsendte materiale. Er kravene opfyldt, udstedes et Sikker Havn-certifikat til den pågældende havn.

Certificeringen gælder i tre år og er gratis. Herefter skal havnen recertificeres, ligeledes gratis.

Få risikovurderet havnen

FLID har suppleret Sikker Havn-certificering med et tilbud om Risikovurdering af havnen. En risikovurdering udføres af en Sikker Havn-vejleder, der er uddannet til at se på en havns indretning og omgivelser med nye øjne:

Er der særlige områder, hvor risikoen for at falde i vandet er stor? Er der promenader eller broer, hvor der ofte færdes mange mennesker? Er adgangsvejene fremkommelige for redningskøretøjer, er der skilte og afspærring, der advarer bilister og cyklister mod at køre i havne-

bassinet, er restauranter og legepladser afgrænset fra kajkanten, er ramper til broer og til isætning af både sikre, er broerne farbare og skridsikre på udsatte områder, og kan man færdes sikkert i mørke?

Få hjælp af en Sikker Havn-vejleder

Vejlederen indleder sit besøg med en snak med havnefoged og bestyrelse, der fortæller om havnens nuværende sikkerhedssituation. Derefter gennemgår vejlederen hele havnen, vurderer risici, registrerer eksisterende rednings-

udstyr og dokumenterer særlige udfordringer.

Efter besøget udarbejder vejlederen en rapport: Risikovurdering med Anbefalinger. Rapporten beskriver anbefalinger til at forebygge risici, og på et kort indtegnes både eksisterende og anbefalet redningsudstyr. Rapporten afsluttes med forslag til udstyr og et økonomisk overslag for, hvad der skal til, for at blive Sikker Havn-certificeret.

Vejledere kan rekvireres hos FLID via flidhavne.dk/sikker-havn

Anbefalinger til en Sikker Havn

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Dansk Sejlunion, Danske Tursejlere, Søsportens Sikkerhedsråd og TrygFonden opfordrer landets lystbådehavne til at følge anbefalingerne til, hvad der skal være af udstyr, hvor det skal placeres, og hvordan det skal mærkes.

Anbefalingerne sikrer ensartethed mellem havnene og større genkendelighed for sejlerne, som derfor oplever større tryghed.

O = Obligatorisk og I = Ideelt

Bemærk, at der findes både obligatoriske og ideelle anbefalinger.

Anbefalinger, der er markeret med et O (=obligatorisk), skal alle være opfyldt for at opnå en certificering som en Sikker Havn.

De øvrige anbefalinger, der er markeret med et I (=ideelt), kan den enkelte havn selv vælge, om de vil følge, men jo flere anbefalinger, der følges, jo bedre. Projektets parter vil løbende vurdere, om flere anbefalinger bør være obligatoriske.

REDNINGSPOSTER

Opsæt redningsposter på synlige steder med maks. 75 m mellem de enkelte redningsposter. En redningspost består af:

- 1 Redningskrans** på stolpe med line (25 m). Sikrer opdrift af personer i vandet. Kan også bruges på isen om vinteren **O**
- 2 Løs redningsstige** (3-5 m lang) med specielle armbeslag, der bruges som løfteskroge under hver armhule, så en bevidstløs person hurtigt og nemt kan løftes på land **O**
- 3 Redningshage** med kroge (4-6 m lang), som kan bruges til at få fat i tøj, bælter el. lign. og trække personer op til overfladen, hen til den løse redningsstige og op på stigen armbeslag **O**
- 4 Hver redningspost** skal forsynes med et Instruktionsskilt, der viser, hvordan redningsudstyret anvendes **O**
- 5 Håndslukker** (6 kg egnet til slukning af brande i både). Det anbefales at sætte en brandslukker på hver bro, og i en vejrbestandig kasse **I**

Redningsposterne er til de tilfælde, hvor personer på land hjælper en, der er faldet i vandet, og vedkommende ikke selv er i stand til at bjærge sig op på broen via en fast stige.

FASTE REDNINGSSTIGER 0

Monter faste redningsstiger på broerne med en indbyrdes afstand på maks. 50 m. Stigernes nederste trin skal være minimum 1 m under normalt lavvande, så det er muligt, også for en afkræftet person, at få fodfæste. Derudover skal stigen være forsynet med en bøjle eller håndtag, som sikrer, at en afkræftet person også kan flytte sit tyngdepunkt ind på broen. Placer gerne stiger i nærheden af stander med lys eller anskaf stiger med indbygget lys.

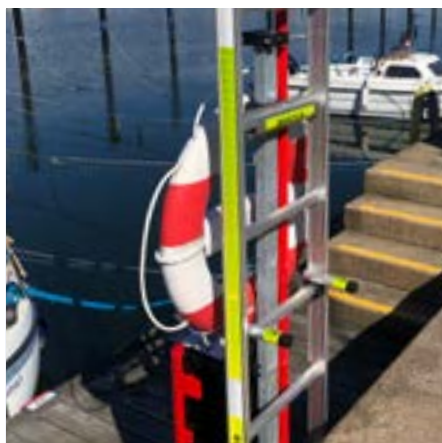
På broer, hvor der også ved høj vandstand er fri passage under broen, kan man nøjes med at montere de faste redningsstiger på den ene side af broen.

På flydebroer skal der altid monteres faste redningsstiger på hver side af broen, placeret overfor hinanden.

Faste redningsstiger er især til de tilfælde, hvor en person falder i vandet, og der ikke er nogen til at hjælpe.

MÆRKNING AF FASTE REDNINGSSTIGER 0

Faste redningsstiger, der ikke har egen belysning, skal mærkes med gul reflekterende tape, så de er nemme at se fra vandoverfladen, også i svag belysning. Tapen skal således placeres på siden af stignens vanger og tæt ved vandoverfladen.

MÆRKNING AF AGTERFORTØJNINGSPÆLE 0

Den agterfortøjningspæl, der befinder sig ud for den faste redningsstige, mærkes også med gul reflekterende tape. Så er det muligt at orientere sig om, hvor man finder den nærmeste faste redningsstige, hvis man falder over bord fra en båd.

Et gult tov fra agterfortøjningspælen til redningsstigen vil være en ekstra god sikkerhed, og være med til at guide personer i vandet ind til redningsstigen 1

MÆRKNING AF REDNINGSPOST 0

Det er vigtigt, at man hurtigt og nemt kan se, hvor rednings- og brandslukningsudstyr er placeret, så undsætning til forulykkede kan ske hurtigt. Redningsposterne mærkes med gul fluorescerende og reflekterende tape på stige, redningshage og stolpe. Posterne er dermed synlige, også i svag belysning.

TOVVÆRK LANGS BROER 1

Udspænd tovværk eller kæde langs broerne 20-30 cm over daglig vande. Tovet gør det muligt at holde sig oven vande og gå armgang til nærmeste stige. Gribetovet bør hænges i en blød bue, så det på midten kan nås ved lavvande. Det anbefales at anvende gult tovværk.

BELYSNING PÅ FASTE REDNINGSSTIGER 1

Monter lamper der belyser havnens faste redningsstiger. Lys på faste redningsstiger giver stor sikkerhed for, at en forulykket person kan se stigen fra havnebassinet i mørke. Hvis lamperne monteres på kajen/broen mellem stignens to vanger, er det vigtigt, at de ikke rager ud så man risikerer at hænge fast, når man kravler op på kajen/broen. Hvis afstanden mellem kajen/broen og stigen er lille, kan lampen monteres i den ene side, tæt på en vange, eller på ydersiden af vangen.

Det må derfor forventes, at lys/lamper på faste redningsstiger på sigt bliver et obligatorisk krav for at opnå certificering som Sikker Havn.

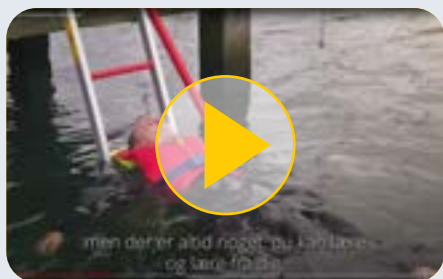

PLAN FOR INFORMATION TIL BRUGERE OG GÆSTER 0

Havnen skal udarbejde en plan for, hvordan og hvor ofte havnens faste brugere og gæster informeres om brugen af udstyret. Det kan være på havnens hjemmeside, via nyhedsbreve, på havnens generalforsamling, ved standerhejsning eller Havnens Dag. Det kan desuden være en god idé at arrangere demonstrationsdage eller øvelser, hvor havnens brugere instrueres og trænes i at bruge udstyret. Det er oplagt at planlægge øvelserne i samarbejde med Sejl Sikker-ambassadørerne, det lokale beredskab eller Dansk Søredningsselskab.

ANVEND VIDEOEN

Videoen *Kan du bruge havnens redningsudstyr* informerer enkelt om, hvordan udstyret anvendes. Læg også gerne videoen på havnens hjemmeside.

Find filmen på
► havneguide.dk/sikker-havn

OVERSIGTSKORT 1

Det anbefales at sætte et oversigtskort op, som viser placeringen af rednings- og sikkerhedsudstyret.

Oversigtskortet kan også indeholde instruktioner i tilfælde af uheld/ulykker. Det anbefales at placere et oversigtskort ved hver bro samt på centrale steder, fx havnekontoret.

PLAN FOR KONTROL OG EFTERSYN AF REDNINGSUDSTYR 0

Havnen skal udarbejde og vedligeholde en plan for, hvordan redningsudstyret efterses og kontrolleres, med datoer for kontrol. Eksempel på Kontrolliste kan ses på ► flidhavne.dk/sikker-havn

Det er særdeles vigtigt, at udstyret vedligeholdes og løbende afprøves, så man er sikker på, at det altid er funktionsdygtigt. Gennemføres sådanne rutiner ikke, kan udstyret vise sig at give en falsk tryghed.

BEREDSKABSPLAN 1

Det anbefales, at havnen udarbejder en beredskabsplan, der for havnens ansatte og brugere kort beskriver procedurer for en førsteindsats ved uheld på havnen og viser alarmeringsnumre.

Eksempel på en beredskabsplan kan ses på
► flidhavne.dk/sikker-havn

Her kan du anskaffe redningsudstyr

TrygFonden donerer redningskranse, stolper og Instruktionsskilte til de havne, som vil gøre en indsats for at højne sikkerheden. Alle kan ansøge om udstyret hos TrygFonden på ► respektforvand.dk/viden-og-materialer/redningskrans eller via ► flidhavne.dk/sikker-havn

På stolpen, du får sendt fra TrygFonden, er der for-borede huller til nem montering af beslag til øvrigt udstyr som brandslukker, løs redningsstige og redningshage.

På ► flidhavne.dk/sikker-havn findes nærmere information om, hvordan og hvor du kan bestille udstyr.

I leverandørlisten på FLID's hjemmeside, findes desuden en oversigt over de firmaer, der forhandler redningsudstyr:

► flidhavne.dk/leverandor/categories/sikkerhed-og-redning/

Her findes også eventuelle tilbud om rabatter.

Respekt
for vand

Sikker Havn

Bestil-
redningsudstyr

Leverandører

FØRSTEHJÆLPSUDSTYR 0

Centralt på havnen placeres en velassorteret førstehjælpskasse til forbindelse af mindre eller større knubs og blødninger, eller til at begrænse større personskader, indtil professionel hjælp når frem.

Førstehjælpskasse er nu obligatorisk og skal være tilgængeligt 24/7.

HJERTESTARTER 0

Opsæt en offentligt tilgængelig hjertestarter, der er tilgængelig 24/7 og uden kode.

HÅNDSLUKKER VED BRÆNDSTOF OG O/K ANLÆG 0

Ved havnens brændstofanlæg og plads til olie- og kemikalieaffald skal en håndslukker opsættes.

UDSTYR TIL BEKÆMPELSE AF FORURENING 1

Til en førsteindsats ved større udslip/forureninger, eller for selv at kunne klare mindre udslip, anbefaler FLID at havnen råder over olieabsorberende materiale (miljøkit), der kan anvendes til opugning af olie på vandet, i både og på land. Det kan være:

- En olieabsorberende "pølse" på 10-25 m.
- Specielle olieabsorberende klude.
- Evt. en oliestopper (en tung pude), der kan forhindre større mængder olie, som spildes på land, i at sive ned i riste og forurene kloakken.

Udstyret gør det ikke alene

Det er vigtigt, at havnens personale bliver uddannet og øvet i at bruge det udstyr, der bliver sat op i havnen. De kan herefter instruere havnens brugere, så flest mulige ved, hvordan de skal håndtere en ulykkesituation. Lige så vigtigt er det, at redningsudstyret jævnligt ses efter og afprøves efter en fast rutine.

LÆR BRANDSLUKNING, FØRSTEHJÆLP OG REDNING

FLID udbyder løbende kurser i brandslukning, førstehjælp og redning af bevidstløse. Det er også muligt at afvikle kurset lokalt, så også havnens brugere bliver trænet i at bruge udstyret.

Se mere på ► flidhavne.dk/sikker-havn
eller under ► flidhavne.dk/uddannelse

BÅDEJERNE KAN HJÆLPE MED SIKKERHEDEN

Bådejere kan være med til at øge sikkerheden i havnen ved at trække bådens agterstige ned, når båden er i havn, og når man ikke sejler. Bådenes agterstiger er en nem og god måde at øge sikkerheden i havnen.

Sikker Havn

Uddannelse

Om Sikker Havn

Anbefalingerne er udarbejdet som led i projekt Sikker Havn, som Foreningen af Lystbådehavne i Danmark står bag, og som er støttet af TrygFonden. Formålet med projektet er generelt at højne sikkerheden på lystbådehavne og erhvervshavne og forebygge drukneulykker og nærved-ulykker, der kan udvikle sig til fatale drukneulykker.

Oversigt over krav og anbefalinger

Krav*

Redningsposter

Redningsposter opsat (maks. 75 m afstand)	O
Redningskranse på posterne	O
Løse redningsstiger på posterne	O
Redningshager på posterne	O
Instruktioner på posterne	O
Håndslukkere på posterne	I
Redningsposterer forsynet med gul, reflekterende tape	O

Redningsstiger og tov

Fastmonterede stiger på broerne (med maks. 50 m afstand)	O
Fastmonterede stiger er forsynet med gul, reflekterende tape	O
Belysning på fastmonterede stiger	I
Agterfortøjningspæle ud for stiger er forsynet med gul, reflekterende tape	O
Tov monteret langs broer	I

Øvrige tiltag

Hjertestarter er tilgængelig 24/7	O
Førstehjælpskasse er tilgængelig 24/7	O
Håndslukkere opsat ved brændstofanlæg og plads for olie- og kemikalieaffald	O
Plan for løbende kontrol af redningsudstyr	O
Plan for, hvordan havnens brugere informeres om anvendelse af redningsudstyr	O
Oversigtskort med placering af redningsudstyr	I
Beredskabsplan for en førsteindsats ved ulykker	I
Miljøkit til opugning af olieforurening forefindes	I

*Anbefalinger, der er markeret med et **O** (=obligatorisk), skal alle være opfyldt for at opnå en certificering som en Sikker Havn. De øvrige anbefalinger, der er markeret med et **I** (=ideelt), kan den enkelte havn selv vælge, om de vil følge.

Læs mere og få inspiration

På flidhavne.dk/sikker-havn kan du få mere viden om og inspiration til sikkerhedsarbejdet. Her finder du bl.a. info om bestilling af redningsudstyr, medlemstilbud på udstyr, videoer, ansøgningsskema til Sikker Havn certificering og kontaklinformation til FLID's Sikker Havn vejledere, der kan hjælpe, vejlede og udarbejde en risikovurdering af havnen.

SIKKER HAVN